

A close-up photograph of a handcrafted fabric creature, possibly a stylized insect or a small animal, covered in various colored buttons and threads. The creature has a pinkish-red head with several buttons protruding from it, a yellow lace-like collar, and a long, pointed snout. Its body is made of purple and blue fabric, and it has yellow, segmented legs. The background is a vibrant green with a bokeh effect of white and yellow light spots.

Lea Tuulikki Niskala

Nappijuttu

Nappinäyttely 2017

TOTEUTUS:

**Käsityöt
Valokuvat
Suunnittelu
Toteutus**

Yhteistyönä:

Rea Seeck ja Lea Niskala

Kirjat 2017

Runot

Lapin kutsu

Onnelliset Aamut

Puuhailut keittiössä

Kantarelli metsänherkku

Muut

Tassunjäljet lumessa

Sisällysluettelo

Vuosi 2011

Historiaa...

 Ideoita

Vuosi 2012

Vuosi 2013

Vuosi 2014

Vuosi 2015

Vuosi 2016

 Kesäkuu

 Heinäkuu - Riikinkukon pyrstöä sovitellaan

 Elokuu

 Syyskuu

 Lokakuu

Lumiukon kehitysvaiheet

 Marraskuu

 Valitut taulukuvat - Kevät (1.Rea, 2 .Lea)

 Kesä (1. Lea, 2. Rea)

 Syksy (1, Rea, 2. Lea)

 Talvi (1. Rea, 2. Lea)

 Kevätikkunan demo 16.11.2016

 Pääikkunat, demo 30.11.2016

 Joulukuu

 Rea kirjoittaa ...

IKKUNOISSA OLLEET TEKSTIT

Vuosi 2011



Mistä kaikki alkoi?

Me, Rea ja Lea olemme kehitelleet keskenämme aikaisemminkin kaikenlaisia yhteisiä juttuja ja tuli ajatus, että mehän pidetäänkin nappinäyttely vielä joskus, kun keräilimme Tallinnan torilta vanhoja nappeja. Sieltä kun sai niitä erityisen edullisesti. Eräänä päivänä, noin kaksi vuotta sitten, olimme Haarajoella, kun yksi päähän pälkähdys oli lajitella iso kasa ostamiamme nappeja värien, koon ja materiaalin mukaan. Huomasimme, että joukossa oli hyvin vanhoja nappeja, kuten puunappeja, kangasnappeja ja metallinappeja ja paperinappeja. Olimme innoissamme.

Teimme myös havainnon, kuinka nappia on käytetty eritavoin ja moninaisissa paikoissa kiinnittämisen apuna.



Ensimmäinen ryhmä, hyvin vanhat napit ja käyttötarkoitus

- kangaspäällysteisiä nappeja käytettiin paidan nappeina ja alusvaatteissa
- metallinapit olivat usein käytössä työtakeissa ja housun tai haalarin nappeina.
- puunapit saatettiin päällystää kankaalla. Erikoisuutena ns. surunappi, jota miehet käyttivät hautajaisissa takin kaulukseen kiinnitettynä.
- paperinapit olivat alusvaatenappeja

Toinen ryhmittely koon ja värin mukaan

koko:

- isot napit
- keskikokoiset napit
- pienet napit

väri:

- tummat, kuten mustat, ruskeat, vihreät eri sävyineen,
- punaiset sekä vaaleat, kuten valkoiset, luonnon valkoiset
- erilaiset hennot sävyt ja läpinäkyvät
- helmiäisen hohtoiset napit

Kolmas ryhmittely koristeellisuus ja erikoisnapit

- värikkäät ja erikoisesta materiaalista tehdyt napit, joissa erikoinen kuviointi
- sotilaspukujen napit
- laivaston napit ja muita yhteisöihin liittyviä nappeja

Neljäs ryhmittely, muodot:

- pyöreät
- soikeat
- neliskulmaiset
- kolmiot

Miksi sitten napissa on kaksi reikää tai neljä reikää, miksei kuusi tai kahdeksan? Kait se johtuu siitä, että kahdellakin pärjää hyvin. Reikien sijastahan voi olla lenkki. No, käytännöllisyys varmaan on sanellut nämä jutut.

Napin kiinnitys kankaaseen on usein keskellä kaksi tai neljä langan ja neulan mentävää läpeä. Myös kiinnitys voi olla metallilenkki takana ja ajan myötä samasta materiaalista muotoiltu lenkki kuin nappikin.

Erikseen on vielä erilaiset pinssit, muistonapit, hyväntekeväisyysnapit joiden kiinnitys on erikoinen. Usein painetaan piikki kankaan lävitse ja tausta nappi taakse, joka kiinnittää pinssin paikalleen hyvin.

Historiaa...



Napin keksijästä historiassa ei ole varmuutta, mutta amerikkalainen Charles Goodyear mainitaan historiassa, että hänen isänsä Amasa Goodyear haki ja sai napille patentin, kun hän keksi tehdä nappeja norsun luusta. Liiketoiminta laajeni ja muuttui koneelliseksi. Charlesin perhe joutui muuttamaan pois alkuperäiseltä asuinalueeltaan, koska koneelliseen nappien valmistamiseen tarvittiin vesivoimaa. Tämä on tapahtunut 1800-luvulla.

Nappien lajittelun yhteydessä huomasimme, miten paljon napit voivat kertoa menneestä ajasta. Muistelimme, miten naisten sukat kiinnitettiin liivien avulla. Oli olemassa erilaisia liivejä, kuten koko vartaloliivejä ja vyötärön muokkaamiseksi muotoiltuja puoliliivejä. Nämä olivat

luuliivejä. Sukkien kiinnitykseen oli myös pienemmän malliset liivit, joista roikkui sukkanauhat. Oli olemassa eräänlainen nappi muotoilulla sulkijalla, joilla sukat kiinnitettiin, että ne pysyisivät jalassa, eivätkä valahtaisi alas makkaralle. Sukkahousuthan sitten syrjäyttivät liivikulttuurin kokonaan.

Napit olivat sota-aikana hyvinkin koruttomia ja yksinkertaisia. Armeijan napeissa oli Suomessa leijonan kuva, mutta muut maat käyttivät myös omia vaakunoitaan tai muita kansallisuustunnuksia. Jopa eri aselajit saattoivat tulla esille, kuten laivaston napeissa on ankkuri.

Miesten surunappia ei enää varmaan muisteta. Sehän kiinnitettiin puvun tai takin kaulukseen joko napin läpeen tai pienellä apunapilla kiinni kaulukseen, vähän kuin nykyiset pinssit. Samoin kuin leskellä ja lähisukulaisilla oli hattuun kiinnitetty suru huntu.

Naisten puseroissa oli usein kangaspäällysteisiä nappeja. Päällyskangas oli joko samaa kangasta kuin pusero tai silkkikangasta. Käden taitoja oli myös tehdä käsin napinläpilenkki, joka olikin erittäin hankala saada ohuen putkimaiseksi. Siihen tekniikkaan en tässä paneudu. Monet tekivät langasta koristenappeja ja siinäkin tarvittiin sorminäppäryyttä.

Käsityölehti 1979 numero 6 artikkelissa (lähde), kerrotaan mm. seuraavaa:

”Pariisin tavarataloissa näkyi myös nappikoruja. Värikkäitä – punaisia, keltaisia, vihreitä nappeja oli pujotettu nauhaan tai kaulaketjuun. Korvakoruissa nappeja oli pujotettu metallilankaan. Yhdessä korussa saattoi riippua jopa kolme nappilankaa.”

Muistatteko miesten flanellipaidat, joita käytettiin metsätöissä ollessa vaikkapa villapaidan alla. Ennen nappeja niissä oli pidikkeenä kanttinauhaa, mutta nappi valloittivat tilaa. Ja niinpä käyttöön tulivat myöhemmin metalli-, puu-, luu-, paperi- ja kangasnapit. Metallia oli usein kevyttä alumiinia, johon saatettiin liimata kangas päälle. Nappikauppa alkoi kukoistaa, ja mielikuvitus oli vain rajana.

Henkselit, joita tarvittiin pussihousujen kanssa, että housut pysyvät jalassa paremmin. Ei ollut suotavaa, että housun takamus roikkui. Heitä kutsuttiin lökäpöksyiksi. Kiinnitys oli edessä kaksi henkseliä, joista lähti kaksihaarainen nahanpala napinläpiseen. Takana vain yksi kaksihaarainen lenkki. Napitus oli valmiina housuissa. No, malleja saattoi olla erilaisia, mutta eipä nykypäivänä juuri aitoja henkseleitäkään.

Kalvosin napit ovat katoamassa myös. Usein miesten juhlapaidoissa oli hihansuissa käänteessä kaksi reikää, joihin kalvosinnappi laitetaan. Arkipaidoissa on normaali nappi ja napinläpi systeemi.

Onpa nappi ollut aiheena myös lauluissa. Yksi laulu kertoo haikeana, siitä kun puserosta ei jäänyt muuta kuin ankkurinappi. Jossain laulussa nappia ommellessaan ompeli sydämensäkin kiinni. Napin ompeleminen onkin ollut naisen työ, ja poikamies saattoi saada lemmityn rakastumaan itseensä tuodessaan napin ommeltavaksi tytölle. Vanhoissa kotimaisissa filmeissä tyttö napittelee pojan paidan nappeja tai availee niitä. Romantiikka kukkii tarinoiden muodossa.

Miten mahtaa napin käydä tulevaisuudessa, kun vetoketju tuli markkinoille ja sitten tuli tarranauhakiinnitykset. Nepparitkin olivat jo kova kolaus nappimarkkinoilla. Kuitenkin taitaa nappikauppa kannattaa vielä, sillä yksittäisen napin hinta on joskus jopa yllättävän korkea.

Ennen pantiin kaikki vanhat napit talteen, jos vaate oli kulunut niin napit ovat ihan käyttökelpoisia. Melkein jokaisen mummon käsityövarusteissa on nappirasia, jonne sitten mentiin, kun jostakin nappi oli pudonnut pois.

Kuitenkin nappien tarkoitus on kiinnittää kätevästi vaatekappale toiseen. Lähinnä tulee varmaan mieleen takit, puserot hameet ja muut sellaiset. Koristekäytössä myöskin juhlavaatteissa. Toki moni käsittäiden tekijä käyttää nappeja koristeena ja saa näin ilmettä työhönsä. Jos tekee esimerkiksi eläinhahmoja, jopa silmänappeja löytyy.



Ideat rönkyilevät...

Ideat sen kuin rönkyilevät, Rea on jo kutonut ja virkannut pieniä liinoja ja hän on tehnyt hyvin intensiivisesti jopa kaksi taulua Tallinnassa ollessaan. Taulut valmistuivat Rean täyttäessä 60 vuotta. Minullakin on yksi taulu siltä käynniltä tehtynä. Toisena materiaalina on ollut huopaa. Minulle tuli vähän kiire, kun Rea kyseli etukäteen huopaa.





Rea on ideoinut paljon. Lisäksi pitäisi miettiä yhdessä ikkunoiden sisältöä. Niitä ollaan hiukan mietittykin. Pääikkunaan pitäisi saada kuitenkin näyttävät työt. Aluskankaiden värejäkin on pohdittu sekä muuta rekvisiittaa, vanhaa ja uutta.

Ideoita:

- vanhat käsilaukut, ovat jo osin työstettyjä
- vanhaa lautaa
- koristenauhat
- erikoiset napit
- kalansuomu, nahkanapit
- vanhat pitsit ja napit
- tervanarukukat
- keramiikkanapit
- asetelma/ompelu ja peili
- asetelmia kankaalle

- nappityyny
- neulatyyny
- piirretty kuvio kankaalle ja koristelu napeilla

Koru- ja koristekäyttö:

- paperinapit ja kivi - riipus
- mustat pikkunapit ja kivi - riipus
- kiven päälle nappi tai nappeja
- kiven päälle tervanarusolmu ja nappi
- kiven päälle kukka
- kiven päälle erilaiset narut
- virkatut liinat ja napit
- vanhat pöytäliinat, koristelua napein
- koristeeksi ikkunalle
- nappi ranneke
- nappi nilkkakoristeena
- tervanaruletti ja napit
- muu narupunos
- servettirenkaat
- lautasliinan koristelua
- lammas, kirahvi, seepra
- kukkaruukun tai maljakon koristeeksi
- solmioon koristeeksi
- vaatteen rintaneulaksi
- nappi/keramiikka alunen
- sukkiin koristelua
- kintaisiin ja sormikkaisiin koristeeksi
- kaulapanta
- sateenkaaritaulu
- kuminauhoilla irtokoristeina minne vaan
- silmänapit
- palmu/vihreitä nappeja
- koristenauhat